

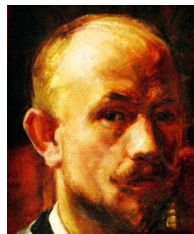
PO STOPÁCH JANO KÖHLERA

PO STOPÁCH JANO KÖHLERA

- 1) **Součkův dům**, 1902, Hanačka 2, architekt Vladimír Fischer, stavitel a stavebník Václav Souček
- 2) **Zámek**, Pernštýnské náměstí 8
- 3) **Dům U Tří zajíců**, Pernštýnské náměstí 5
- 4) **Dům U Zlaté studny**, náměstí T. G. Masaryka 21
- 5) **Vrlův nájemní dům**, náměstí E. Husserla 8, architekt Richard Klenka, 1912, stavitelská firma V. Souček a V. Lukáš
- 6) **Kostel Povýšení sv. Kříže**, Filipcovo náměstí 4
- 7) **Dům U Měsíčka**, náměstí T. G. Masaryka 5
- 8) **Kostel sv. Cyrila a Metoděje**, Brněnská ulice 81
- 9) **Městský hřbitov v Prostějově**, Brněnská ulice
- 10) **Náhrobek na hrobě P. Karla Dostála-Lutinova**, návrh 1923, realizace 1926

Vydal v roce 2021: Magistrát města Prostějova,
Odbor kancelář primátora
Autorka textu: Hana Bartková
Foto: Archiv MMPv, Zbyněk Honest
www.prostejov.eu

Jano Köhler *9. 2. 1873 Brno †20. 1. 1941 Brno

Jeho životní a profesní příběh je příběhem polovičního sirotka, který se obětavostí své matky, sestry Růženy, tety Marie a vlastní píli vypracoval na významného umělce.

Narodil se ve smíšeném česko-německém manželství. Otec Johann Köhler byl kočím Městské dráhy v Brně a brzy po narození syna zemřel. Matka Růžena Ježková pocházející z Nenkovic u Kyjova byla posluhovačkou v brněnských měšťanských domácnostech. Už od dětství rád kreslil, proto po maturitě na gymnáziu pokračoval ve studiích na Uměleckoprůmyslové škole v Praze (maturita 1897).

V roce 1900 absolvoval Akademii výtvarných umění jako žák profesora Františka Ženíška. V době studií ho výrazně ovlivnil architekt Kamil Hilbert, se kterým spolupracoval na výzdobě fasád domů v Lounech. Po studiích se usadil v Nenkovicích a od roku 1926 ve Strážovicích u Kyjova. Zde žil s rodinou až do smrti. Akademický malíř Jano Köhler byl významným umělcem v oblasti moravského lidového umění, v technice ornamentu a v oboru fresky a sgrafita. Byl označován jako „malíř chrámů“, ale podílel se také na výzdobě profánních budov. Byl vynikajícím grafikem a ilustrátorem. Vytvořil vlastní ozdobné písmo a iniciály. Jeho díla můžeme zhlédnout na různých místech Čech a Moravy, například v Olomouci a na Svatém Hostýně.

Nejvíce děl však vytvořil v Prostějově. Našel zde celoživotní přátele. Patřila mezi ně rodina stavitele Václava Součka a farář, spisovatel, překladatel a vůdčí osobnost Katolické moderny P. Karel Dostál-Lutinov. Byl jeho mecenášem a podporovatelem. Zadával mu také zakázky na ilustrace do časopisů *Nový život* a *Archa*, knih, básnických sbírek a obrázků svatých a pohlednic pro družstvo Ikonía.

1.

Dům U Zlaté studny, náměstí T. G. Masaryka 21

Jano Köhler na domovním znamení zachytil mladou ženu čerpající vodu ze staré studny s rumpálem. Letopočty 1666 a 1936 jsou data zhotovení pískovcového portálu a domovního znamení. KOE je signatura umělce. Jano Köhler také vyzdobil sgrafity fasádu domu (vlys pod římsou s rostlinnými náměty a ozdobné pásy pod okny prvního poschodí).

Vrlův nájemní dům, náměstí E. Husserla 8, architekt Richard Klenka, 1912, stavitelská firma V. Souček a V. Lukáš

Jano Köhler vyzdobil fasádu domu sgrafity v převládající zelenočervené barvě s rostlinnými a geometrickými motivy. Pod okny druhého patra jsou

portréty moravských tiskařů Jana Olivetského, Jana Günthera, Kašpara Aorga doplněné iniciálami JV a letopočtem 1871.

Kostel Povýšení sv. Kříže, Filipcovo náměstí 4

Naši pozornost si zaslouží především velkoformátová freska sv. Václava sedícího na koni a doprovázeného dvěma anděly na císařský dvůr. Další velkoformátová freska je nazvaná *Proměňování na Hoře*. Nad chórovými lavicemi presbýtaře je pás menších

4.

Součkův dům, 1902, Hanačka 2, architekt Vladimír Fischer, stavitel a stavebník Václav Souček

Jano Köhler pořídil výzdobu fasády: freskové výplně pod okny a sgrafita nad prvním patrem. Naši pozornost upoutá především štít provedení kombinací sgrafita a fresky. Na jeho vrcholu je slunce, sluneční hodiny a pod nimi anděl držící v ruce atributy stavitelství – kružítko a trojúhelník. Uprostřed je kronikář zapisující životní a historické události. Vlevo jsou alegorické postavy strastí a neřestí (například válka, marnivost, závist). Vpravo je útěcha. Představuje obraz ideálního života v rozkvetlé zahradě

s domem v antickém stylu a s postavami muže a ženy. Jsou jimi manželé Václav a Marie Součkovi oblečení v bílých, bohatě zřasených antických řízách. V létě roku 1940 provedl J. Köhler opravy fresek, další proběhly v roce 1966 bratry Třískovými a poslední po roce 2000 včetně rekonstrukce domu.

Zámek, Pernštýnské náměstí 8

Majitel zámku Úvěrní spolek záložna a zastavárna prováděl začátkem 20. století rekonstrukce objektu podle projektu architekta Vladimíra Fischera. Při opravách průčelí byly objeveny zbytky sgrafitové rustiky. Tento objev podnítl myšlenku vyzdobit zámek rovněž sgrafity v novém duchu. Zakázku, na základě doporučení

2.

fresek (sv. Helena, velký požár Prostějova se zázračným křížem, sv. Božetěch, sv. Metoděj, sv. Prokop a sv. Ludmila). Nad vítězným obloukem je freska Kristus Pantokrator – vládce všeho, jak sedí na duze. Z další výzdoby uvádíme oltářní obraz sv. Václava a dvě vitráže P. Marie Bolestné a P. Marie Nanebevzaté.

Dům U Měsíčka, náměstí T. G. Masaryka 5

Zde musíme zvednout hlavu nahoru, abychom viděli Köhlerovo dílo. Je totiž až na atikovém štítě. Keramická mozaika znázorňuje Pannu Marii královnu stojící na Měsíci. V levé ruce drží Ježíše a v pravé žezlo.

Kostel sv. Cyrila a Metoděje, Brněnská ulice 81

Oltářní obraz z roku 1926 s postavami moravských věrozvěstů sv. Cyrila a sv. Metoděje v životní velikosti je svou vnitřní monumentálností velmi působivý. Zaujmu i dva velkoplošné nástrovní obrazy (1932) zhotovené technikou fresco secco (tj. malby kaseinovými barvami na suchou omítku): Zmrtvýchvstání Páně (nad vítězným obloukem) a Panna Marie Nanebevzatá (nad vchodem do boční kaple).

Z dalších děl uvádíme například vitráž v presbýtáři, sochu sv. Václava v přední klostěře či olejomalbu Božské Srdce Páně a reliéfy na nových zvonech.

5.

Stanislava Suchardy dostal akademický malíř Jano Köhler. Návrhy vycházely z hanáckých a národních tradic podle Ondřeje Přikryla a Jana Svozila. Köhler zde pracoval v letech 1900–1901.

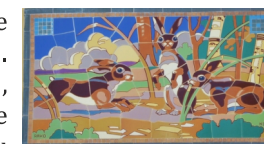
Na jižní straně nedaleko vchodu do objektu je sgrafito Honění krále Ječmínka, zobrazující selskou vzpuru. Jano Köhler do obrazu vložil svůj autoportrét. Zachytil se jako mušketýr s vysokým kloboukem.

Na severní stěně můžeme vyhledat pekařského mistra a radního záložny

Sluku v podobě sluníčka. Byl jakýmsi dozorcem nad malířovým pracovním nasazením a zvláště mu vadilo, když nepracoval na lešení. Fresky a sgrafita byly restaurovány bratry Janem a Františkem Třískovými v letech 1958–1959 a naposledy v roce 2011.

Dům U Tří zajíců, Pernštýnské náměstí 5

Tento starý právovárečný dům je známý už v polovině 13. století. Fungoval zde pivovar, sladovna, hostinec a nakonec palírna. Právě ta je spojená od 19. století s rodinou Spurných a později Vařekových.

Na domě se nacházelo domovní znamení. Mělo tvar železného štítu a na něm byli v olejových barvách zachyceni tři poskakující zajáci. Jano Köhler zhotovil v roce 1939 nové domovní znamení tři zajíců v barevné keramické mozaice. Stalo se tak za Richarda a Marie Vařekových.

3.

Městský hřbitov v Prostějově, Brněnská ulice Náhrobek na hrobce rodiny Součkových, 1912

Uprostřed je Panna Marie s dítětem, vlevo je sv. Václav a vpravo sv. Ludmila, patroni rodiny Součkových. Náhrobek má tvar kapličky přistavěné k severní zdi hřbitova. Jano Köhler navrhl celou výzdobu a nápisy na náhrobku.

Náhrobek na hrobě P. Karla Dostála-Lutinova, návrh 1923, realizace 1926

Obraz zachycuje scénu, jak Nikodém a Josef z Arimatie pohřbívají Kristovo tělo. Uprostřed je truchlící postava Panny Marie s trnovou korunou v rukou. Josef z Arimatie má podobu Jano Köhlera a Nikodém P. Karla Dostála-Lutinova. Tento náhrobek je hodnocen jako jedna z nejkrásnějších ozdob hřbitova.

6.

1) Součkův dům, 1902, Hanačka 2

2) Zámek, Pernštýnské náměstí 8

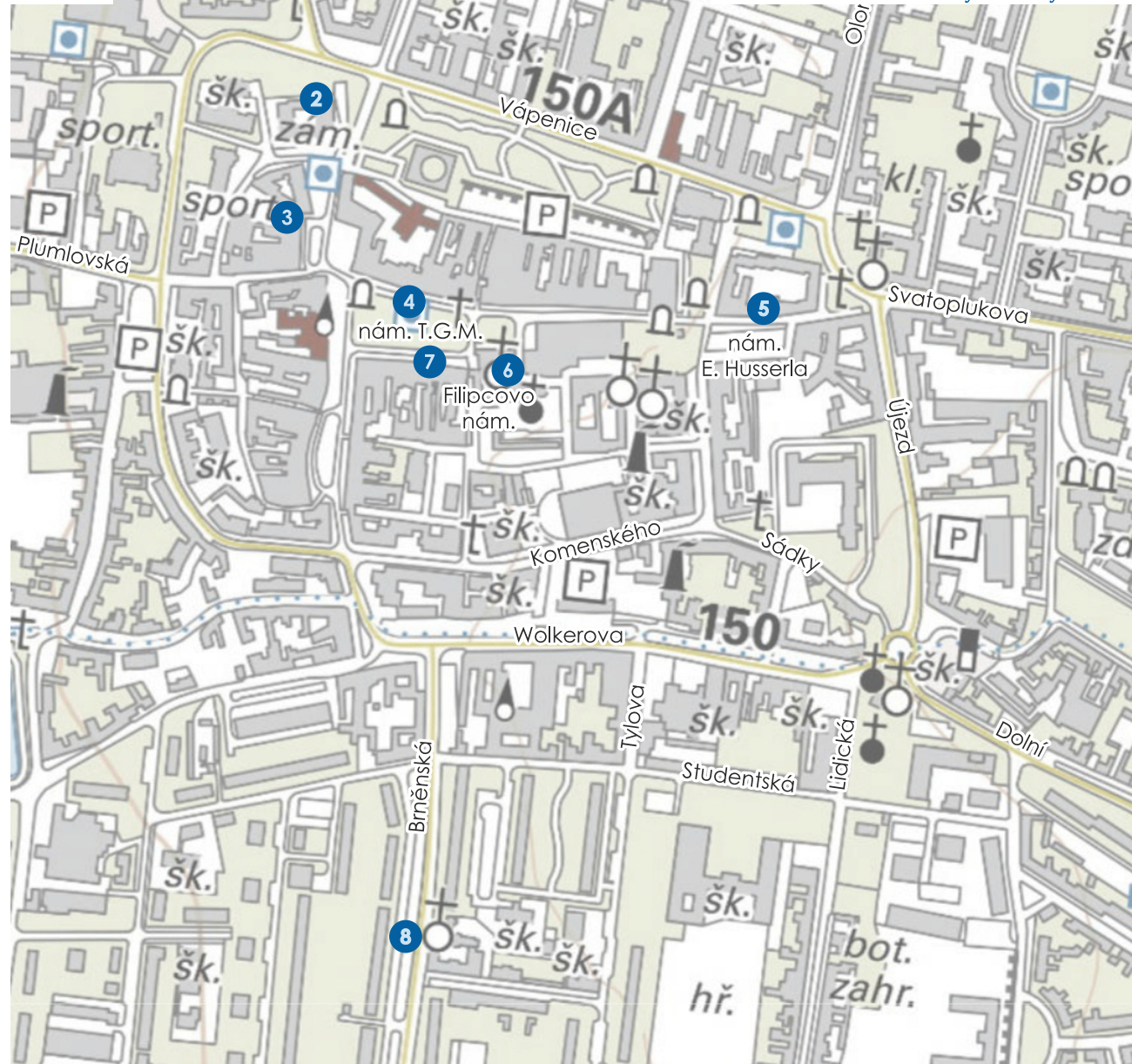
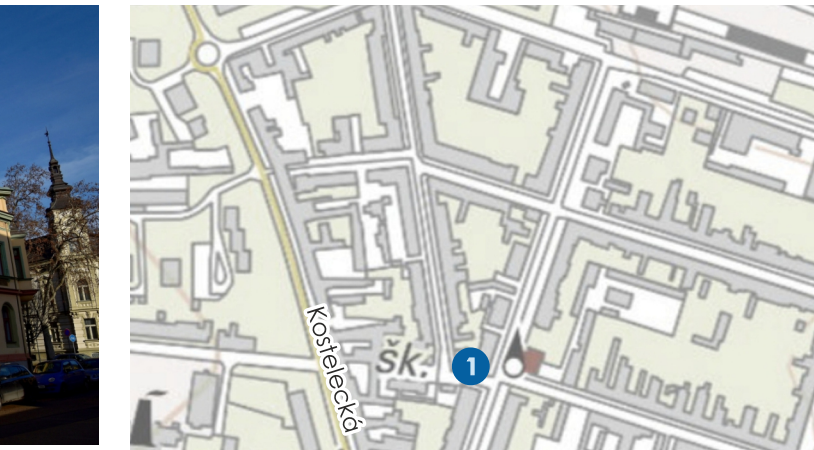
3) Dům U Tří zajců, Pernštýnské náměstí 5

4) Dům U Zlaté studny, náměstí T. G. Masaryka 21

5) Vrlov nájemní dům, náměstí E. Husserla 8

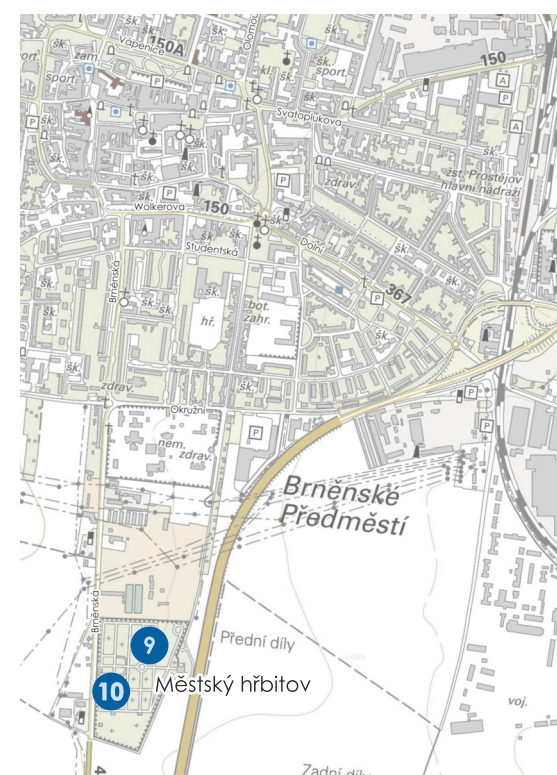
9) Městský hřbitov v Prostějově, Brněnská ulice

Náhrobek na hrobce rodiny Součkových

10) Náhrobek na hrobě P. Karla Dostála-Lutinova

8) Kostel sv. Cyrila a Metoděje, Brněnská ulice 81

7) Dům U Měščíka, náměstí T. G. Masaryka 5

6) Kostel Povýšení sv. Kříže, Filipcovo náměstí 4

